

УДК 141.7:316:398.21(=161.1)

КАЗКОВА КАРТИНА СВІТУ: РОСІЙСЬКИЙ ДИСКУРС

Наседкіна О.О.

Запорізький національний університет

В контексті дискурсивного аналізу досліджена російська казкова картина світу. Мета статті – здійснити аналіз російського казкового дискурсу. В статті розглянуті елементи казкової картини світу: міфологічні уявлення, релігійні вірування, образи народних визволителів, соціальні мрії про справедливість, морально-етичні настанови. Особлива увага приділяється соціальним почуттям, а також рисам національного російського характеру. Досліджено, що казкова картина світу представляє собою діалектичне єднання ірраціонального з соціокультурно-обумовленою реальністю, що складається в народній свідомості. Соціалізується не лише людський казковий світ, але й анімалістичний. Ментально-психологічні казкова картина світу російського народу, базуючись на слов'янській міфології, відрізняється національно забарвленим сприйняттям соціальної дійсності.

Ключові слова: картина світу, дискурс, світогляд, казковий образ, національний характер.

Постановка проблеми. Соціально-політичні реалії ХХІ століття вимагають дослідження національної самобутності й усвідомлення соціально-політичної та культурної ролі певних етносів в сучасному глобальному світі. *Актуальність* роботи полягає в тому, що казковий дискурс реалізує потенціальну можливість розкриття витоків російського національного характеру, менталітету, світоглядних принципів, пов'язаних з певним державним устроєм, владою православної церкви та специфічними соціально-політичними відносинами всередині суспільства та зовні країни.

Аналіз досліджень. Казкова картина світу – образне переплетіння дивного, чарівного й небувалого з соціальною реальністю певної історичної епохи – її протиріччями та проблемами, сподіваннями й мріями. Певний внесок в філософський аналіз казкової картини світу здійснили І. В. Павлютенкова, Д. В. Полежаєв, М. М. Шабанова [3; 4; 8]. Дослідження російського менталітету та світоглядних настанов знаходить втілення в працях С. Л. Франка та М. О. Бердяєва [6; 1]. Користуючись методом соціокультурного дискурс-аналізу, розглянемо казкове уявлення про світ, соціальні відносини та ментальні народні риси російського характеру.

Мета дослідження. Головна мета цієї роботи – здійснити дискурсивний аналіз російської картини світу, відтвореної у фольклорних казках.

Сучасні дослідники розуміють дискурс як форму соціальної поведінки, що слугує для презентації соціального світу (Л. Дж. Філліпс, М. В. Йоргенсен) або складний процес з взаємозалежними компонентами, який народжується з ментальних процесів і вбирає в себе психологічні, культурні, соціальні та інші аспекти життя (М. Чимомбо, Р. Л. Розберрі). Дискурс – спроба інтегрувати лінгвістику й герменевтику з ключовими ідеями соціально-політичної науки (Якоб Торфінг). Розглянемо, як в російських казках конструюються смисли завдяки соціальним практикам [5]. Діалектика дискурсу полягає в тому, що він, з одного боку, конструює світ, а, з іншої, сам є результатом соціальної конструкції. Дискурсивний аналіз дозволяє розглядати казку як форму соціальної практики, що обумовлена певними світоглядними настановами. Соціокультурна спрямованість тексту казок – у концеп-

туальних образах і метафорично навантажених сюжетах, соціально й культурно обумовлених

На регіональну казкову картину світу впливають такі специфічні фактори, як розвиток народної самосвідомості (форми опору в боротьбі з правлячими соціальними прошарками, набуті в результаті історичного розвитку культурні традиції, міфологічні уявлення, релігійні вірування, стереотипи мислення) та географічне розташування. Е. Фромм справедливо зауважує, що найважливішими факторами розвитку людини є структура і цінності того суспільства, в якому людина народилася [7, с. 209]. Зазначимо, що соціальний статусний ярлик «великодержавної» нації не міг не вплинути на самосвідомість народу, на процеси акультурації та етноцентризму. Стереотипні установки, світоглядні настанови, що знаходять відображення в прислів'ях і філософських узагальненнях, є також предметом нашого аналізу. Казковий дискурс має власний ритм, глибинну семантику [3]. Регіональна картина світу зближується з національним світоглядом, який слід розглядати не як національну систему чи теорію, а як національну самобутність мислення та тенденції національного духу [6, с. 472].

Перейдемо до аналізу російських казок. Визокремимо, по-перше, таку світоглядну ознаку, як страх перед Богом та уповання на Божу милість як абсолютно досконалу й всемогутню силу: «Авось Бог допоможе», «Не хвалися – спочатку Богу помолися», «Поїли, що Бог послав», «Куди Бог несе?», «Покладемося на Божу волю», «Так Бог повелів», «Бог захоче – смерть надішле», «Бог простить», «Бог тебе приніс по мою душу грішну». З одного боку, віра в Бога приймає характер ритуалу – важливо правильно хреститися та класти церковні поклони. З іншого – Божа воля не залишає місця для прагматичних дій – пасивність людини переростає в те, що відповідальність за всі можливі варіанти соціального сценарію перекладається на Бога, сутнісне схожого на випадкову Долю, що знаходить відображення в російських казках.

В російських казках багато горя. Однак, часто реакція на горе – не активність у пошуку багатоваріантного виходу, а песимістичні емоції. Казкові герої спостерігають соціальну нерівність, однак не виявляють активного спротиву та боротьби як відповідь на порушення власних прав.

Питання майнової нерівності, що лежить в основі суспільних потрясінь, вирішують в наївний казковий спосіб як послуга царю чи одержання багатства від сил природи.

Неприховані лінощі як соціальне зло втілюються іноді в образі сина, який працювати не навчений, вчитися не бажає та безсоромно вимагає від батьків годувати його до вусів, потім до бороди. Варто відмітити, що батьки змиряються з паразитичним способом існування сина й скаржаться на нього пану чи навіть віддають царю, проявляючи тим самим власну неспроможність виховувати працелюбність в дитині, апріорі вбачаючи в високому чині більше можливостей впливу, свідомо принижуючи себе до рівня підлеглих не тільки соціально, але й морально. Намагання бідного мирно співіснувати з багатим, не протидіючи соціальному злу активними методами, втілена в усталеній російській світоглядній позиції: «Вовк їсти захотів – так Бог повелів». Наряду зі святою милостиною жебраку, під якою розуміється християнське милосердя, існує свята справа врятування царської доньки від змія як ознака глибоко вкоріненої в російському народі думки щодо неможливості існування без царя-батюшки, який в народній свідомості ставиться нарівні Бога за всемогутністю. Концентрація в царських руках багатства та влади втілена в наївній вірі в те, що у царя вистачить казни на всіх. У царя просять благословення на дорогу в чужі краї як у рідного батька. Плуگار сприймає як батька не тільки царя, але й пана, від якого безпосередньо залежить. Почуття соціальної неправди пов'язане з народним песимізмом, і в розуміння спасіння важливе місце займає мотиви приниження та милостині [1, с. 10].

Казкове якесь царство, якась держава нагадує багатовіковий самодержавний устрій святої Русі з усвідомленою неможливістю бездопомогою дочекатися в законний спосіб соціальної рівності й отримати соціальні блага. Подібний устрій породжує світоглядну картину, в якій панує обман, жорстокість і настрій жалю. Так, батрак Шабарша – з шахраїв шахрай – на питання як жити-поживати, звідки гроші брати відповідає: обдурюванням чорта, збагачуючись не роботою, а хитрощами. Солдат отримує великі гроші від купців за правильні відповіді на власні загадки – обдурювання купців порівнюється з обцигуванням золотих гусей. Кіт називається бургомістром і отримує від лісових мешканців м'ясо бика та барана. Невеликий, але ненажерливий кіт – натяк на владу, перед якою схиляється народ.

Соціальна мрія про знищення панського володарювання втілена в сюжеті жорстокого фізичного знищення – «ведмідь корову рве, неначе чорт з пана шкуру дере». Парадоксально, однак, разом з жалістю характерною рисою російського казкового світогляду є жорстокість й грубість. В російських казках почуття любові дуже часто витискується почуттям жалю. Гуска, жаліючи Терьшечку, рятує хлопця від зубів відьми. Морозко жаліє нещасну бездомну дівчину. Муха-жертва просить павука пожаліти її дітей. Пес жаліє кішку, мужик жаліє козу та пса, коли бачить сльози на очах тварини. Юнак проявляє жалість до дитинча щуки, ворона, вовка. Мужик жаліє дерево – не рубить його. Однак, виокре-

мимо два суттєвих моменти. По-перше, відсутня жалість до старості. По-друге, слова жалю не діють на вовка-хижака. Душевні реакції жалю, нудьги, суму за своєю змістовною глибиною створюють «особливий всесвіт» [6, с. 483]. С. Франк порівнює російську душу з космічними безоднями та хаотичним господарюванням сил природи; російській душі притаманне християнсько-платонічне світосприйняття [6, с. 484-485].

Людська злість в казках, на нашу думку, не тільки реакція на неналежні матеріальні умови існування та, як наслідок, – відчуття безсилля, але й нестача виховання й культури спілкування. Навіть міфічна Баба-Яга страждає від злоби людей – хтось по злобі їй підмішує землю в мак. Люди, які не бояться Бога та не соромляться брата, – ті, про яких казка каже: «штовхнути є кому, а привітно поставитися – нікого немає». Дуалізм мислення можна пояснити антагонізмом східного та західного начал, боротьбою язичницької діонісійської стихії з аскетично-чернечим православ'ям, що призводить до протилежних якостей народного характеру: деспотії та анархізму, жорстокості та людяності, месіанства та безбожного нігілізму, усвідомлення гідності та колективізм без обличчя, нахабство та смирення [1, с. 6-7]. Питання добра і зла вирішується в російських казках на користь добра, однак цікаво розглянути, які форми зла та в який спосіб караються. Ненаситне бажання стрімкого багатства та незаслуженої соціальної шани – з панів перетворитися на бургомістрів, потім – на полковників, потім – на генералів, на царів і навіть на богів – призводить до перетворення старої і старого на ведмедів. Жадібність людини, яка не ділиться з іншими, закінчується гротескною за беззмістовністю смертю чоловіка – він в буквальному сенсі давиться грошима. Пихатість розуміється, насамперед, як недотримання загальноприйнятих норм поведінки серед незможливих прошарків: чесним людям слова не кине, простим доступу немає. Зрада братів карається їхнім вигнанням. Недобрим людей з'їдає ведмідь. Зло чи лихо уособлено в образі худой кривої одноокої жінки, яка аналогічна образу злої дружини – довгої, чорної, косої. Страх перед злобною жінкою змушує безвольного чоловіка залишити рідну доньку в морозному лісі. У мачухи, яка знущується над пасербицею, рідна тітка – Баба-Яга. Миша – уособлення природи – виносить смертельний вирок недобрій нечемній та ледачій дівчині. Злою долею вважається самотнє життя в старості. Занадто критичне ставлення до майбутньої дружини або чоловіка не сприяють створенню шлюбу.

Образи нечистої сили – Баба-Яга, Відьма, Чудо-юдо, Змій, Чахлик Невмирущий, Лісовик, Чорт – представляють світ мертвих або потойбічний світ. Голови Чуда-юда уособлюють соціальні проблеми, з якими важко впоратися, адже вони виростають знову. Люди попадають в потойбічний світ через прокляття рідних. Образ Нечистого цілком людський – Чорт живе в кам'яному домі. В світі мертвих добро і зло міняються місцями: попіл Чорта перетворюється на золото в світі людей. В наївній народній свідомості нещастя приносить Лукавий. Протистояння світу живих і мертвих чи, ймовірно, світу хрещених і

нехрещених виявляється через слова Баби-Яги, яка називає юнаків незваними-непрощеними, а благословенну дівчину виганяє. Природні помічники – Кіт, Миша, Ряба Корова – дають нужденній людині щітку (символ лісу), гребінку (символ гір), рушник (символ ріки), молодильні яблука (символ здоров'я) як захист від відьми. Людині допомагає природа (Коровушка – матінка), якщо людина лагідно ставиться до неї. Християнське благословення матері та язичницька лялька суть Божий покров, трансцендентна допомога та захист соціально принижених й незможних. Соборна «ми-філософія» російських казок протистоїть «я-філософії» західних. Церква виступає як «божественна кров», яка несе «реальність містичного тіла Христового» [6, с. 487 – 488].

В російських казках неоднозначне ставлення до крадіжок. Осміяний суспільством жадібний пан й лицемірний поп – дозволені об'єкти крадіжок. Натомість, дозволяється красти чоловікові, що краде від безвиході й бідності. Крадіжка дитини ведмедем виправдовується, адже таким чином він допомагає собаці не померти з голоду та знову завоювати довіру господарів. В казках заможні прошарки самі спонукають бідних красти. Крадіжка, переростаючи форму соціальної гри, стає роботою – пан платить за соціальні розваги. Після того, як батрак краде у пана чоботи, наступні завдання від пана такі – зуміти вкрасти бика, жеребця та старого попа. Гуси-лебеді крадуть дітей. Казковий Змій та Чахлик Невмирущий крадуть жінок царського роду. Сім братів Семенів серед вмінь стріляти, плавати й лікувати володіють вмінням красти. За викрадання заморської царської доньки Цар підвищує соціальний рівень братів – робить їх боярами. Справедливо вважають, що росіяни не соціалізовані в західному сенсі, і судження про крадіжки та приватну власність знаходяться в площині особистих відносин, а не соціального інституту юридичного договору [1, с. 51].

В російських казках добром вважається відсутність горя, ситне й вільне життя, наживання добра (грошей або розуму), одруження на добрій дівчині, знатний зять. Проблема добра і зла в російських казках переростає в проблему правди та кривди. Так, сенс людської правди може вклатися в уста собаки – він песимістично зауважує, що люди його годують, коли у нього є сила; втрачає собака силу – люди його проганяють. Люди усвідомлюють, що фізична сила – головна ціннісна приваблива ознака – без неї виконання важкої хатньої та панської роботи неможливі. Правда писаря й судді полягає в тому, що для них краще жити кривдою. Кривда виколує очі правді. Цікаво, що правда – чоловічого роду – одружується на царській доньці. Ідеалістичний світогляд російського народу не бачить можливості панування правди, тобто справедливості, серед незможних й беззахисних і пов'язує правдивий соціальний устрій з державним монархом. Слово «правда» містить в собі істину, моральне і природне право, Логос, живе конкретно-онтологічне поняття, висловлення релігійного пошуку спасіння [6, с. 490].

В російських казках Цар – обов'язковий учасник соціальних відносин. Царський син не привчений до праці. Царських дітей не страчують. Цар – пасивний функціонально розмитий пер-

сонаж, який радиться з дурнем. Народні захисники царя – Ерема, Фролка – сидень, солдат – п'яниця – представляють селянство й армію. Піканор – богатир – символічний образ народу, якого Іван-Царевич випускає на волю – допомагає розбити вороже військо. Народна свідомість допускає втрату царем влади виключно в обманно-насильницький спосіб. В казці одночасно відбувається весілля царя і страта самозванця. Ідея самозванства – чисто російське явище, що межує з пророцтвом, обираністю, благодаттю духа святого [1, с. 16]. Ідея влади, якої слід підкорюватися, знаходить втілення в запитанні, яке вирішують Іван – Бикович, Іван – царський син і Іван – син кухарки: хто буде більшим братом? Неосяжна сила царської влади простирається в казках й на природу – тварини несуть Івану-Царевичу не лише молоко, але й власних дітей. Незважаючи на індивідуальні казкові дії героя-визволителя, російській казковій картині світу в певній мірі притаманні колективні дії. Російському мисленню чужі «уявлення про індивідуальну особистісну сферу, яка заключна сама в собі», або «індивідуалістичний персоналізм» [6, с. 485-486].

Наївна казкова свідомість представляє царя як рівного народу в час особистої біди правителя – Цар особисто просить Микиту Кожем'яку визволити царську доньку. Захист держави сприймається по-різному соціальними прошарками: білянки (дворянки), рижики (багаті мужики), вовнянки (панські кухарки) та опеньки відмовляються воювати, натомість грузді (дружні парубки, тобто незможні прошарки) воюють з ворогом. Цар через бувалого солдата пізнає світ: «Чи високо небо від землі?», «Чи широка земля?», «Чи глибока земля?». Слід сказати, що Іван-Царевич порівняно з Іваном-Дурнем – слабохарактерний, хоча й наділений владою, персонаж, який плаче, зустрівшись з жорсткими реаліями нецарського життя. Єдине царське заняття – полювання. Антитеза царського (багатого) й земного (бідного) життя знаходить втілення в образі царського сина, який живе в теремі у Сонцевої сестри. Відьма залишається внизу, серед грішних людей, цар – наверху, високо, далеко й недоступно для народу. Загалом, народ несе царю службу, і саме за службу або за послугу собі, а не державі, цар нагороджує підданих. Особливість державності російського народу – не світсько-політична ідея, а монархія з «переконаливою національною ідеєю царя-батюшки» – носія релігійної єдності та релігійного прагнення російського народу до істини» [6, с. 489].

Казкові Іван-дурень й Заморишок – наймолодші з братів. Іван карає лицемірного попа, іронічно-нешанобливо звертаючись до служителя церкви: «Терпи, спасенний будеш». Нерозумний, на перший погляд, Іван не піддається простому інтерпретуванню. На нашу думку, він концентрує в собі протиріччя російської ментальності – жорстокість й милосердя, зовнішню чудакуватість і внутрішню мудрість. Російський дух живе під впливом крайнощів: «Або все, або нічого – ось його девіз» [6, с. 491]. Російський народ – надзвичайно «поляризований» з притаманними йому ментальними протилежностями [1, с. 5]. Іван робить неприйнятні з точки зору здорового глузду речі – сидить на печі та ловить мух, годує

власну тінь, солить воду в річці, одягає на пні горщики. Однак, в уста Івана-дурня вкладається критика влади: посадили мене на воєводство судити та рядити, а я ні судити, ні рядити не вмюю (імплицитно влада називається дурною). У Івана достатньо хитрості, а, можливо, й відчайдушної відваги, щоби в соціальних умовах приниження власної гідності та суспільного відчуження повернути ситуацію на свою користь. Дружба між братами нагадує дружбу казкових цапа та барана: сіна жмут – порівну, а вили в бік – котові.

Казкові світоглядні настанови пов'язані із християнським смиренням і незлобністю, турботливим ставленням до природи: береза по очах битиме – слід перев'язати її стрічкою, собаки накинуться – треба дати їм хліба. Розсудливий кіт наставляє молодшого й допитливого півня не виходити з хати. Донька отримує пораду бути розумною та берегти брата. Казки остерігають, що в чужій стороні слід жити з оглядкою. Баба-Яга їсть занадто допитливих – не усяке питання до добра веде; багато знати – скоро старітисся. Не слід спішити з відповіддю – ранок вечора розумніший. Не слід вихвалитися: не спіймавши ясна соколу – рано пір'я обципувати. Щодо подружнього життя, то в російських казках однозначно переважає цінність сімейних стосунків: і в самому раї важко жити самотньому; одружився – навек запрягся. Російській свідомості не притаманна індивідуалістичне-моралістичне розуміння етики, і під «благом» розуміють не цінності, а порядок або принцип, тобто релігійно-метафізична основа для людського життя і космічної світобудови [6, с. 490].

Соціально-етичні питання вирішуються на користь золотого правила моралі: як згукнеться – так і відкликнеться. Однак, національний присмак вносить ідея хижацької несправедливої влади,

далекої від потреб народу: баран накоїть біди в гурті, а винувата вівця. З язичницьким святом, а значить, з веселоцями та безтурботністю порівнюється щасливе існування: не життя – масляниця. Російські казки усвідомлюють, що на світі багато є дурнів: битий небитого везе; сатана може сподобатися краще ясного соколу; від дурного хвоста й голова пропадає. Невизначеність мандрів казкових персонажів – від зими літа шукати – можна інтерпретувати і як байдужість до власної долі, і як бажання приховати істинну мету пошуків, недовіра до оточуючих. Росіяни не скептики, а догматики, яким важко дається поняття відносного при схильності до філософствування щодо Бога, смислу життя, зла і добра [1, с. 28-31].

Висновки. Таким чином, в російських казках знаходять втілення образи як реальних, так і міфічних народних визволителів – Микити Кожум'яки, Івана-Царевича, Івана-дурня. Російська казкова картина світу характеризується пасивно-мрійною соціальною поведінкою підданих «царя-батюшки». Суперечливий національний російський характер вбирає в себе як прояви милосердя, так й жорстокість, а також язичницькі уявлення й православні традиції, неуктство й талановитість народних майстрів. Пошуки правди в російських казках мають під собою соціально-економічне підґрунтя. Російські казки тісно пов'язані, з одного боку, з православною обрядністю, з іншого – з насмішкуватим ставленням до представників церкви, чие лицемірство й жадібність піддаються критиці.

Вважаємо, що дискурсивний аналіз казкового світу представляє перспективний матеріал для подальшого дослідження казкових світоглядних настанов, втілення казкових понятійних конструкцій як у державних, так і в приватних відносинах.

Список літератури:

1. Бердяев Н. А. Самопознание. Русская идея / Н. А. Бердяев. – М.: АСТ: Астрель; Владимир; ВКТ, 2011. – 604 [2] с.
2. Народные русские сказки: Из сборника А. Н. Афанасьева / Вступ. ст. и словарь малоупотр. и обл. слов В. П. Аникина; худ. Т. Маврина. – М.: Художественная литература, 1991. – 270 с.
3. Павлютенкова И. В. Сказка: философско-культурологический анализ: Автореф. дис. ... канд. философ. наук; спец. 24.00.01 / И. В. Павлютенкова; [Ростов. гос. ун-т]. – Ростов н/Д, 2003. – 23 с.
4. Полежаев Д. В. Русский менталитет: социально-философское осмысление: монография / Д. В. Полежаев; Мин-во образов-я. и науки Рос. Федерации, Федер. агентство образов-я.; Волгогр. гос. ин-т повыш. квалификации и переподготовки работников образов-я. – Волгоград: Изд-во Волгоградского гос. университета, 2007. – 366 [2] с.
5. Современные теории дискурса: мультидисциплинарный анализ: сборник статей / гл. науч. ред. О. Ф. Русакова. – Екатеринбург: Дискурс-Пи, 2006. – 209 с. – (Серия «Дискурсология», вып. 1).
6. Франк С. Л. Духовные основы общества / С. Л. Франк. – М.: Республика, 1992. – 511 с. – (Мыслители XX века).
7. Фромм Е. Искусство любить / Е. Фромм / Пер. с англ.; Под ред. Д. А. Леонтьева. – 2-е изд. – СПб.: Азбука, 2002. – 216 с.
8. Шабанова М. М. Сакральные смыслы русских народных сказок / М. М. Шабанова // Ученые записки: электронный научный журнал / Курский гос. ун-т. – 2013. – № 1 (25). – Режим доступа: www.scientific-notes.ru/pdf/029-028.pdf – Заголовок с экрана.

Наседкина О.О.

Запорожский национальный университет

СКАЗОЧНАЯ КАРТИНА МИРА: РУССКИЙ ДИСКУРС

Аннотация

В контексте дискурсивного анализа исследована русская сказочная картина мира. Цель статьи – осуществить анализ сказочного русского дискурса. В статье рассмотрены элементы сказочной картины мира: мифологические представления, религиозные верования, образы народных освободителей, социальные мечты о справедливости, морально-этические наставления. Особенное внимание уделяется социальным чувствам, а также чертам национального русского характеров. Исследовано, что сказочная картина мира представляет собой диалектическое единство иррационального и социокультурно обусловленной реальности, которое складывается в народном сознании. Социализируется не только человеческий сказочный мир, но и анималистический. Ментально-психологическая сказочная картина мира русского народа, базируясь на мифологии славян, отличается национально окрашенным восприятием социальной действительности.

Ключевые слова: картина мира, дискурс, мировоззрение, сказочный образ, национальный характер.

Nasedkina O.O.

Zaporozhye National University

TALES' PICTURE OF THE WORLD: RUSSIAN DISCOURSE

Summary

The Russian picture of the world has been researched in the context of the discourse analysis. The article's goal is to make the Russian tales' discourse analysis. Some tales' world's picture elements have been investigated in the article. These include some mythological perceptions, religious beliefs, the images of peoples' liberators, social dreams of justice and ethical precepts. Special attention is given to social feelings as well as the Russian national character's traits. It has been found out that the tales' picture of the world can be considered as a dialectical link of irrational things to socially and culturally stipulated reality, which is made up in the peoples' consciousness. Not only is the people's world in the tales but the animal's one socialised. The mental and psychological Russian tales' picture of the world is based on the Slavonic mythology. However, the Russian tales' world picture is characterised by the rather national-coloured perception of the social reality.

Keywords: picture of the world, discourse, worldview, tale's image, national character.